

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 16 december 2025

Beleid en Uitvoering - Openbare ruimte

16 2025_B&W_00950 Informatienota tussentijdse evaluatie Riolering en Water Programma (RWP) 2023-2028 - informeren

Samenstelling:

Aanwezig:

Erik de Groot, burgemeester en voorzitter; Melvin Smit, wethouder; Trijn Jongman, wethouder; Marcel Scheringa, wethouder; Miriam Slomp-Dekkers, wethouder; Dennis Eikenaar, waarnemend gemeentesecretaris; Jelmer Trox, directiesecretaris

Samenvatting

Tijdens de bestuurlijke behandeling in oktober 2022 van het Riolering en Water Programma (RWP) 2023-2028 is door wethouder Smit een tussentijdse evaluatie van dit programma toegezegd. Uit de evaluatie van het RWP blijkt dat het reguliere onderhoud en diverse vervangingsprojecten zijn uitgevoerd. Ook zijn er resultaten bereikt met het regionale samenwerkingsverband Fluvius. Er zijn kanttekeningen te melden op het gebied van planning, financiën en personele bezetting.

Informatienota

Inleiding

Tijdens de bestuurlijke behandeling van het Riolering en Water Programma (RWP) 2023-2028 Steenwijkerland in de politieke markt op 11 oktober 2022 is u toegezegd dat halverwege de planperiode een korte evaluatie wordt uitgevoerd (LTA nr. 96 met datum 11 oktober 2022). Hierbij wordt ook de opmerking van een raadslid behandeld over het ontbreken van een risicoanalyse op het opgenomen beleid in het RWP over de hemelwatersituaties die af en toe voorkomen.

In de periode van de bestuurlijke behandeling van het RWP werd parallel de LAS/LUA (Lokale Adaptatiestrategie en Uitvoeringsagenda) opgesteld. Bij het opstellen van de LAS/LUA zijn de kwetsbaarheden rondom wateroverlast, waaronder extreme hemelwatergebeurtenissen, in kaart gebracht. Deze zijn vervolgens besproken in risicodialogen met stakeholders en inwoners. Denk hierbij aan gesprekken met o.a. Plaatselijk Belang van de kernen, Duurzaam Steenwijkerland, Business Club Steenwijkerland, mede-overheden en via een consultatieronde onder inwoners. De resultaten hiervan zijn vertaald in normeringen en beleidskeuzes en zijn een bevestiging van het beleid uit het RWP. De LAS/LUA is op 23 mei 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

Kernboodschap

Tussentijdse evaluatie RWP 2023-2025

Wat is een RWP

Het Riolering en Water Programma (RWP) is een beleidsdocument waarin een gemeente beschrijft hoe zij haar wettelijke taken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater uitvoert. Het

RWP vormt daarmee een belangrijk instrument voor het waarborgen van volksgezondheid, milieubescherming en klimaatbestendigheid binnen de leefomgeving. Ook een deel van het stedelijk waterbeheer valt onder het RWP. Het programma van het RWP bevat plannen voor beheer, onderhoud en vernieuwing van het riolerings- en watersysteem, afgestemd op andere gemeentelijke opgaven. Daarnaast biedt het RWP inzicht in de financiële onderbouwing via de rioolheffing en sluit het aan bij de Omgevingswet en regionale samenwerking. Het RWP is door de raad vastgesteld op 25 oktober 2022. Met het vaststellen van het RWP heeft de gemeenteraad de kaders vastgesteld omtrent de gemeentelijke wateropgaven. Het college is verantwoordelijk voor de inhoudelijk uitvoering hiervan.

Voortgang werkzaamheden RWP

Het jaarlijks beheer en onderhoud van de riolering verloopt volgens een (jaar)planning. Hierbij valt te denken aan het jaarlijks reinigen, inspecteren en repareren van de riolering en straatkolken. Ook het onderhoud aan de gemalen en de drukriolering in het buitengebied hoort bij deze werkzaamheden. Naast de riolering hebben we ook de zorg voor het waterbeheer in bebouwd gebied waarbij we de oeverconstructies (beschoeiing) in stand houden en de waterbodems op diepte houden.

Naast het reguliere beheer en onderhoud van de riolering zijn er ook vervangingsopgaven van de riolering. Hierbij wordt de betreffende riolering vernieuwd en wordt onderzocht of het mogelijk en haalbaar is om er een regenwaterriool naast te leggen. Dit draagt bij aan de gestelde klimaatdoeleinden. Omdat deze werkzaamheden ingrijpend zijn voor de omgeving, wordt bekeken of er nog meer opgaven zijn in de openbare ruimte. Dit leidt vaak tot integrale projecten waarin ook onderhoud of herinrichting van die ruimte plaatsvindt vanuit o.a. de clusters groen en wegen/mobiliteit.

Enkele uitgelichte projecten vanuit riolering en water in de periode 2023-2025

In de afgelopen drie jaar is een aantal rioleringsprojecten gerealiseerd. In de Jan van Riebeeckstraat en Paul Krugerstraat in Steenwijk is het riool vervangen en is er ook een regenwaterriool aangelegd. Dit maakte deel uit van het integrale project 'revitalisering Steenwijk-West'. In Wetering is een groot rioleringsproject uitgevoerd waarbij de riolering is vervangen door een nieuw drukrioleringssysteem. Ook in de wijk Oostwijken in Steenwijk is een rioleringsproject uitgevoerd, waarbij een robuust rioolsysteem is aangelegd. Deze ingreep was noodzakelijk vanwege terugkerende problemen zoals water op straat en overstorten vanuit het vuilwaterriool in de aanliggende spoorwaaier. Om deze knelpunten op te lossen zijn extra maatregelen genomen waaronder extra afkoppelen en het verbeteren van de afvoer van het vuilwaterriool. Om de bewustwording in de wijk te vergroten is er ook een regentonactie gehouden in samenwerking met de woningbouwstichting.

In het kader van de verbouwing van de stationshal is ook gekeken naar een klimaatrobuuste inrichting van de stationsomgeving. Het hemelwater van het gebouw en van een deel van het plein is afgekoppeld en wordt nu afgevoerd naar de aangelegde wadi. Daarnaast is de groenvoorziening uitgebreid om hittestress op het plein te verminderen. In de tweede fase van dit project wordt nog meer regenwater aangesloten en een verbinding gemaakt met het bestaande regenwaterriool in de parkeerplaats van de Meenthe. Hierdoor ontstaat een robuust en toekomstbestendig systeem.

In het kader van het stedelijk waterbeheer zijn er in diverse kernen baggerwerkzaamheden uitgevoerd (o.a. gedeelte gracht Blokzijl, vijvers Vollenhove, vijverpartij Woldmeenthe Steenwijk) en is er op diverse plaatsen oeverbeschoeiing vervangen (o.a. Veldweg Giethoorn, Balkengat Steenwijk). Met als doel inzicht te krijgen in de zorg rondom het grondwater is verder een grondwatermeetnet gerealiseerd door de aanleg van 56 peilbuizen in de meeste bebouwde kernen in Steenwijkerland. Via een beheersysteem kunnen we nu op afstand grondwaterstanden monitoren en gebruiken voor het nemen van gerichte maatregelen om wateroverlast en -droogte te verminderen.

Regionale samenwerking

Binnen de werkregio Fluvius* werkt de gemeente Steenwijkerland samen op het gebied van de (afval)waterketen en klimaatadaptatie met mede als doel kennis te delen, kosten te besparen en kwetsbaarheden te verminderen. De afgelopen periode zijn in dit kader de volgende maatregelen opgepakt. Zo is regionaal meegedaan aan de RIONED-branchestandaard gemeentelijke watertaken

waarbij inzicht is verkregen in formatie, kennis en competenties binnen de Werkregio Fluvius en van de individuele gemeente. Dit heeft geleid tot bewustwording van personele kwetsbaarheid en risico's. In deze informatienota komen we hier later op terug.

In gezamenlijk verband is ingezet op het vergroten van inzicht in het daadwerkelijke functioneren van ons rioolstelsel. Hiervoor is een nieuw monitoringsprogramma gestart met een bijbehorend meetplan. Met deze aanpak kunnen we gerichte maatregelen nemen aan het rioolstelsel, wat uiteindelijk kan leiden tot een nog doelmatiger inzet van middelen.

In regionaal verband hebben we gewerkt aan het opstellen van een rapport 'Bouwsteen bruidsschat Omgevingswet voor het thema water en riolering in het Omgevingsplan'. Met dit rapport kunnen de gemeenten de regelgeving rondom water en riolering opnemen in het omgevingsplan. Ook zijn er in regionaal verband de zogenaamde impuls gelden voor rioleringsprojecten bij het Rijk aangevraagd. Hiermee wordt een versnelling gegeven voor het nemen van klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte. Tenslotte zijn maatregelen uit de Regionale Adaptatiestrategie opgepakt, zoals het invoeren van een tuinsubsidie voor klimaatadaptieve maatregelen voor inwoners en ondernemers.

** de werkregio FLUVIUS bestaat uit de gemeenten De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Steenwijkerland en Westerveld, Vitsen, WMD, het waterschap Drents Overijsselse Delta en de provincie Overijssel.*

Consequenties voor de gemeente

Op de onderdelen planning, financiën en organisatie/personele bezetting nemen we u mee in een aantal kanttekeningen.

Planning

In de planperiode 2023-2028 van het RWP hebben we een grote investerings- en vervangingsopgave. Het blijkt in de praktijk lastig dit in de tijd te realiseren. We constateren dat een aantal projecten niet of later gerealiseerd wordt dan gepland. Dit komt door verschillende factoren zoals:

- langdurige procedures rondom stikstof- en natuurvergunningen;
- vertraging door ecologische beperkingen en kansen;
- nut en noodzaak van een integrale aanpak van de werkzaamheden;
- de ontwikkeling van stadsvisies;
- onvoldoende personele capaciteit en kwaliteit (zie onder voor verdere toelichting).

Vooral voorgenomen investeringsprojecten die onderdeel zijn van grotere ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld de herinrichting van het Steenwijkerdiep in Steenwijk) schuiven op naar een later moment. Over de voortgang/afwijkingen van deze projecten wordt u gerapporteerd via de reguliere P&C-cyclus.

Financiën

Bij het opstellen van de financiële paragraaf van het RWP is gerekend met het prijspeil van 2022. Jaarlijks wordt de indexering van het CBS toegepast. De afgelopen jaren is deze indexering aanzienlijk hoger geweest dan in de vorige planperiode. Hierdoor zijn onverwachte kostenstijgingen ontstaan op de projecten. Per project wordt het effect bepaald en indien nodig wordt er extra geld aangevraagd in de jaarlijkse behandeling van de perspectiefnota (PPN).

Een ander financieel aspect betreft de impuls gelden vanuit het Rijk. Deze regeling loopt tot 1 januari 2028. Voor zes projecten is financiering vanuit deze impuls gelden beschikbaar gesteld. Momenteel werken we hard aan de realisatie van deze projecten zodat de toegekende middelen tijdig kunnen worden benut. Het blijft een uitdaging om dit op tijd te realiseren aangezien we afhankelijk zijn van de eerder vermelde planningsaspecten.

Organisatie/personele bezetting

Zoals aangegeven staan de opgaven onder druk door de benoemde planningsaspecten, maar vooral ook speelt de krappe bezetting in combinatie met de gestelde ambities een belangrijke rol. Er moeten keuzes gemaakt worden waardoor taken niet tijdig en/of volledig uitgevoerd kunnen worden. De

krappe personele bezetting zien we nadrukkelijk terug in de uitkomsten van een formatieonderzoek dat we binnen en samen met ons samenwerkingsverband Fluvius hebben uitgevoerd. Het tekort zit met name op het gebied van de beheertaken en het databeheer. Beide onderdelen vragen steeds meer aandacht en zijn noodzakelijk om goede afwegingen en keuzes te maken. Daarnaast zijn er allerlei beleidsmatige ontwikkelingen die uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk maken, zoals klimaatadaptatie, woonambities, sponsstrategie en energietransitie.

Communicatie

Naast deze informatienota vindt er geen verdere communicatie plaats.

Vervolg

In 2028 zal het Riolering en Waterprogramma (RWP) voor de periode 2029-2034 worden opgesteld. Een evaluatie van het huidige RWP maakt deel uit van de totstandkoming van het nieuwe programma.

Besluit

In te stemmen met de informatienota tussentijdse evaluatie Riolering en Waterprogramma (RWP) 2023-2028.